

Emekli Öğretmenlerin Hayat Boyu Öğrenme Tutumları^a

Alican ULUKAVAK^{*a}, Yoncasu YÜZLÜ^b, Seçil Eda ÖZKAYRAN^c

Makale Bilgisi

DOI:

Makale Geçmişi:

Geliş :07.05.2024

Düzeltilme :12.06.2024

Kabul :25.06.2024

Keywords:

Hayat boyu öğrenme,
Emekli öğretmenler,
Öğrenme tutumu.

Makale Türü:

Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırmanın amacı Bartın'ın Amasra ilçesinde yaşayan emekli öğretmenlerin hayat boyu öğrenme tutumlarına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırma nitel bir durum çalışmasıdır. Çalışma grubunu Bartın'ın Amasra ilçesinde ikamet eden 10 emekli öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde araştırmanın amacına yönelik olarak çalışma grubunda yer alan öğretmenlere yüz yüze görüşme yaparak bilgi verilmiş, araştırma için onayları alınmış ve daha sonra yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu yedi sorudan oluşmaktadır. Hayat boyu öğrenme tutumlarını ölçmek için hazırlanan görüşme formu literatüre hâkim ve nitel araştırma yöntemleri konusunda uzmanların görüşleri doğrultusunda şekillendirilip uygulanmıştır. Uygulama sonucu dokuz öğretmenden veri sağlanmış ve elde edilen veriler içerik ve betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Katılımcıların hepsinin HBÖ kavramını bildikleri tespit edilmiştir. Emekli öğretmenlerin kişisel gelişimlerini arttırmak için en çok kitap okuma yolunu tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenme faaliyetlerine yeteri kadar zaman ayıramadıklarını düşünme sebepleri çoğunlukla sağlık problemlerinden kaynaklıdır. Emekli öğretmenler emeklilik döneminin âtil kalmak olmadığını, onların deneyim ve tecrübelerinden faydalanılması gerektiğini düşünmektedirler.

Lifelong Learning Attitudes of Retired Teachers

Article Information

DOI:

Article History:

Received :07.05.2024

Revised :12.06.2024

Accepted :25.06.2024

Keywords:

Lifelong learning,
Retired teachers,
Learning attitude.

Abstract

The aim of this study is to determine the views of retired teachers living in Amasra district of Bartın on lifelong learning attitudes. The research is a qualitative case study. The study group consists of 10 retired teachers residing in Amasra district of Bartın. In the data collection process, the teachers in the study group were informed about the purpose of the research through face-to-face interviews, their consent was obtained for the research, and then a semi-structured interview form was applied.

The semi-structured interview form consists of seven questions. The interview form prepared to measure lifelong learning attitudes was shaped and applied in

* Bu çalışma, 2023 yılında Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde (EJERCongress) sunulan bildirinin geliştirilmiş halidir.

* alicanulukavak@gmail.com

^a Bartın Üniversitesi, Bartın, Türkiye, <http://orcid.org/0000-0001-8760-631X>

^b Bartın Üniversitesi, Bartın, Türkiye, <http://orcid.org/0000-0002-0083-8220>

^c Bartın Üniversitesi, Bartın, Türkiye, <http://orcid.org/0000-0002-6565-1360>

Article Type:
Research Article

line with the opinions of experts in the literature and qualitative research methods. As a result of the application, data were obtained from nine teachers and the data obtained were evaluated by content and descriptive analysis method. It was determined that all of the participants knew the concept of HLT. It was concluded that retired teachers mostly preferred reading books to increase their personal development. The reasons for thinking that they cannot spare enough time for learning activities are mostly due to health problems. Retired teachers think that retirement is not a period of idleness and that their experience and expertise should be utilized.

Giriş

Emeklilik, yasaların belirlediği süre zarfında çalıştıktan sonra bireyin meslek ile ilişkisinin kesilerek kendisine maaş bağlandığı zaman olarak tanımlanabilir. Orta yaşın bitip yaşlılık evresinin başladığını da ifade eden bir durum olduğundan bireysel ve toplumsal olarak önemli bir değişimi ifade eder (Erol, 2011). Emeklilik, bireylerin çalışma yaşantısının bitip, daha çok boş zamana sahip olduğu bir durumdur (Kılavuz, 2002). “Emekli olan kişi öncelikle gelir kaybına uğrayacak, bunun yanında sosyal rol ve yetkileri de değişecektir” (Emeklilik Kavramı, 2022). Emeklilik, bireyin çalışma yaşamından çekilip yaşlılık dönemine adım attığı bir dönemi temsil ederken, bu geçişin bireysel ve toplumsal boyutlarıyla önemli bir değişimi beraberinde getirdiği söylenebilir. Benzer şekilde, öğretmenlerin toplumda üstlendiği roller de bireylerin yaşamları boyunca karşılaştıkları değişimlerde kritik bir öneme sahiptir.

Öğretmen, eğitim fakültesinden mezun olmuş veya bir lisans programını bitirip pedagojik formasyon olarak yeterliliğini ispat etmiş kişi şeklinde tanımlanır (Dalaman & Kara, 2021). Öğretmen, bir eğitim planlamasına bağlı olarak bireylerin edinmesi gereken davranışları onlara kazandırma konusunda oldukça değerli bir konumdadır. Bu fikirle öğretmen, yaşadığımız toplumu oluşturan bireylerin bireysel rollerini oluşturmasında önemli bir yere sahiptir (Oral, 1997). Bu bağlamda her iki kavram da toplumun yapılanmasında ve bireylerin bireysel rollerinin oluşturulmasında belirleyici bir etkiye sahiptir.

Günümüzde eğitim, bireylere sunmuş olduğu sosyal, kültürel ve bilimsel faydalara ek olarak kalifiye çalışan yetiştirme, global ve ekonomik gelişim sürecine fayda sağlama konularında da popüler duruma gelmiştir. Eğitim, evrilmiş olduğu bu yeni anlayışta doğumdan ölüme dayanan pek çok farklı metod ve referansa sahip, sürekli bir süreci tanımlamaktadır (Kaya, 2016). Bu da eğitimin insanın her yaşında devam eden bir süreci temsil ettiğini göstermektedir.

Toplumsal ve teknolojik gelişmelerin çağımızda her gün daha artması bireylerin edindikleri becerilerin güncelliğini kaybetmesine neden olmakta ve bu bilgilerin yenilenmesi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Sürekli kendini geliştiren ekonomik piyasada bireylerin mevcut çalışma şartlarını muhafaza edebilmeleri için bazı yeni beceriler kazanmaları ve bu becerilerin üstüne daha da ekleyerek geliştirmeleri gerekmektedir. Hayat boyu öğrenme kavramı ise bu gerekliliğin sonunda, insanın bilgi ve vasıf kazanması veya sahip olduğu bilgi ve vasfı geliştirmesi ihtiyacının sonunda doğmuştur. (Gündoğan, 2003, akt. Samancı ve Ocakçı, 2017). Milli Eğitim Bakanlığı, Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği'nde hayat boyu öğrenmenin tanımını “Bireysel, toplumsal ve istihdam ile ilgili bir yaklaşımla bireyin bilgi, beceri ve yetkinliklerini geliştirmek amacıyla örgün eğitimin dışında hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinlikleri” şeklinde yapmıştır (MEB, Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, 2018). Hayat boyu öğrenme kavramını eğitim ile ilişkili diğer yaklaşımlardan ayıran fark, birey odaklı bir eğitim anlayışına sahip olması, örgün eğitimin mevcut rolünü değiştirmesi ve örgün eğitim dışında öğrenmeleri önemsemesi, devletin belirlemiş olduğu eğitim planının dışına çıkma şansını tanıması, bireyi sosyal öğrenmeye teşvik etmesi ve öğrenme eyleminin belirli bir zaman içinde kısıtlanmaması gerektiği düşüncesini benimsemesidir (Samancı ve Ocakçı, 2017).

Avrupa Birliği Komisyonu tarafından 2000 yılında açıklanan Hayat Boyu Öğrenme Memorandumunda altı temel strateji belirlenmiştir. Bu stratejiler:

- ✓ Herkes için yeni temel beceriler,
- ✓ İnsan kaynaklarına daha fazla yatırım,
- ✓ Eğitimde yeniliklerin ve yeni yöntemlerin geliştirilmesi,
- ✓ Her türlü eğitime değer verilmesi/belgelendirilmesi,
- ✓ Rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin yeniden gözden geçirilmesi
- ✓ Eğitimin mümkün olduğunca öğrenenlere yakınlaştırılması ile erişim zorluğu olan kesimlere ulaşmak için bilgi iletişim teknolojilerinden yararlanma, yerel ve bölgesel merkezli girişimler için hayat boyu öğrenme yaklaşımı, çok amaçlı öğrenme merkezleri, öğrenen toplum için bilgi ağlarından yararlanma olarak belirlenmiştir (MEB, Hayat Boyu Öğrenme, 2000)

Türkçe öğretmeni adayları ile yapılan bir çalışmada katılımcıların yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin genel olarak yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada kadın katılımcıların ortalamasının erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Kurt, Arslan, & Cevher, 2019) Bu araştırmayı destekler nitelikteki bir başka çalışmada pedagojik formasyon eğitimine katılan öğretmen adaylarının, yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğu görülmüştür (Ünal & Akay, 2017). Bu araştırmalar ışığında meslekte görevini sürdüren öğretmenlerin ve yeni öğretmen adaylarının hayat boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğu fakat literatürde emekli öğretmenlerin hayat boyu eğilimleri hakkında henüz yeterli bilgiye sahip olmadığı söylenebilir.

Bu çalışmada Amasra'da yaşayan emekli öğretmenlerin hayat boyu öğrenme ile ilgili tutumlarının belirlenmesi ve tutumları doğrultusunda hayat boyu öğrenme kavramının geliştirilmesi veya yaygınlaştırılması konusunda önerilerin oluşturulması amaçlanmıştır.

Belirlenmiş olan bu amaç çizgisinde aşağıdaki sorulara dair cevaplar aranmaktadır.

- 1- Amasra'da yaşayan emekli öğretmenlerin hayat boyu öğrenme hakkında bilgisi var mıdır?
- 2- Amasra'da yaşayan emekli öğretmenler hayat boyu öğrenme faaliyetleri gerçekleştirmekte midir?
- 3- Amasra'da yaşayan emekli öğretmenler hayat boyu öğrenme faaliyeti gerçekleştirirken ne tür yollara başvurmaktadır?

Yöntem

Bu çalışmada tabakalı amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme yöntemi, benzer gruplar elde etmek ve bu gruplar arasındaki verileri karşılaştırmak için kullanılır. Alt evrenleri temsil eden gruplar sayesinde düşük araştırma bütçesi ile doğru verilere ulaşılabilir (Balcı,2013).

Araştırma Modeli

Çalışmada araştırma modeli olarak nitel araştırma yöntemlerinden durum deseni kullanılmıştır. Kompleks toplumsal bir durumu anlaşılır kılmak için bu nitel araştırma deseni tercih edilmiştir. Durum deseni güncel bir olayı detaylı ve realist bir şekilde incelemeyi gerektirir. Akar, verilerin özenle çalışılması ve objektif sunulması gerektiğini savunmaktadır (Yin, 2014; Akt: Akar, 2016:114). Durum çalışmasının değerlendirme araştırmalarında önemli bir yeri vardır. Açıklayıcı, tanımlayıcı, kesinleştirici, keşfedici ve metalaştırıcı olmak üzere beş farklı uygulaması bulunmaktadır. En önemli olanı açıklayıcı (explorative) dır. Burada deneysel yollarla araştırmaya uygun olmayan durumlarda, gerçek yaşam durumlarındaki nedensel ilişkiler açıklanmaya çalışılır (Yin, 2003, Akt: Aytaçlı, 2012). Bu bağlamda çalışmada, güncel bir kavram olarak HBÖ kavramının emekli öğretmen görüşlerine göre detaylı incelenmesi amacıyla açıklayıcı (explain) durum deseni kullanılmıştır. HBÖ kavramı çeşitli alanlarda karşımıza çıktığı için ve bu çeşitliliğe bağlı olarak farklılaştığı için ait olduğu bağlama göre ele alınması daha doğru olacaktır. Bundan dolayı açıklayıcı durum deseni ile HBÖ kavramının emekli öğretmenlerin, emeklilik hayatlarının bir parçası olarak betimlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Bartın'ın Amasra ilçesinde ikamet eden ve rastgele olarak seçilen 10 emekli öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmaya dâhil olan katılımcılara yaş, cinsiyeti gibi çeşitli demografik özelliklerini yansıtacak sorular sorulmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla sekiz soru hazırlanmış, sorular hayat boyu öğrenme literatürüne hakim, nitel araştırmalar konusunda uzman bir akademisyen ve iki ortaokul branş öğretmeni tarafından değerlendirilmiştir. Değerlendirilmenin sonucunda sorularda daha isabetli verilerin elde edilmesi adına değişimler yapılmış ve bir adet soru çıkartılmıştır.

Veri toplama aracında yer alan açık uçlu sorular emekli öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kavramı bilgilerine ve tutumlarına yönelik sorular bulunmakta ve sorulan bu sorular ile bu bilgi ve tutumların cevap olarak alınması amaçlanmıştır. Veri toplama amacıyla hazırlanan sorular aşağıdaki gibidir:

- 1) Hayat boyu öğrenme kavramını hiç duydunuz mu? Sizce hayat boyu öğrenmenin kişisel gelişime katkısı var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?
- 2) En son ne zaman bir eğitim faaliyeti gerçekleştirdiniz? Faaliyetiniz ne ile ilgiliydi?
- 3) Kişisel gelişiminizi sağlamak ve öğrenme faaliyetini geliştirmek için ne tür yollara başvurursunuz? Bu yollara başvurmanızın nedeni nedir?
- 4) Emekli olduktan sonraki süreçte kişisel gelişim ve öğrenme faaliyetleriniz için yeterli vakit ayırdığınız düşünüyor musunuz? Olumsuz ise nedeni nedir?
- 5) Emekli olduktan sonraki hayatınızda öğrenme faaliyetleriyle ilgili ne gibi değişiklikler oldu?
- 6) Yeni bilgi ve beceriler edinmek size hangi duygular hissettirilir? Nedenleriyle açıklar mısınız?
- 7) Hayat boyu öğrenme bağlamında emekli öğretmenler için neler yapılabilir? Herhangi bir öneri veya tavsiyeniz var mı? Bu öneri ve tavsiyeleriniz nelerdir?

Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen veriler yorumlanırken betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Betimsel analiz yöntemi, yaşanan olayların, kavramların, varlıkların, insan topluluklarının ve farklı kategorilerin ne olduğunu betimleyerek açıklama amacı ile kullanılır (Kaptan, 1998). Betimsel analiz yöntemi, gerçekleşmiş veya hala gerçekleşmekte olan durumları veya kavramları betimlemeyi amaçlar. Araştırmayı şekillendiren olaylar, kişiler ya da objeler kendi şartlarında, herhangi bir etkiye uğramadan anlamlandırılır (Karasar, 2003). İçerik analizi, bireylerin tavırlarını ve benliğini tanımlamak üzere çeşitli metotlarla araştırılmasının önünü açan bir yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2012).

Bu araştırmada içerik analizi yöntemi ile kod, kategori ve temaların belirlenmesi ve oluşturulmuş olan içeriğin anlaşılır şekilde gruplandırılması, betimsel analiz ile toplanmış olan verilerden yapılmış olan doğrudan alıntılar ile okuyucuya katılımcıya ait görüşlerin direkt olarak iletilmesi hedeflenmiştir. Verilerin analiz sürecinde, anket formunda emekli öğretmenlerin HBÖ tutumlarına yeterliliklerine ilişkin oluşturulan her bir soru tema olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda her bir tema kendi içerisinde analiz edilerek önce kodlara daha sonra kategorilere ulaşılmıştır. Bu temalar, kategoriler ve kodlar düzenlenerek elde edilen bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Ayrıca betimsel analizde, görüşülen bireylerin görüşlerini etkili bir şekilde yansıtmak için sık sık doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Tablolarda verilen frekans değerleri o soruya cevap verenlerin sayısı üzerinden hesaplanmış olup ifade tekrarı oluşmaması için benzer ifadeler bir defa verilmiş ancak benzer ifadeleri kullanan katılımcıların rumuzları cümlelerin sonuna eklenmiştir. Görüşmeye katılan bireylere (EÖ1, EÖ2, Ö3, ..., EÖ9) şeklinde rumuzlar verilmiştir.

Bulgular

Yapılmış olan analizler sonucunda, araştırma bulguları:

Emekli öğretmenlerin, hayat boyu öğrenmenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili görüşleri, en son gerçekleştirdiği eğitim faaliyetinin zamanı ile ilgili bilgileri, en son gerçekleştirdiği faaliyetin içeriği ile ilgili görüşleri, kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyeti gerçekleştirmek için tercih ettiği yöntemler ile ilgili görüşleri, emekli olduktan sonra süreçte kişisel gelişim ve öğrenme faaliyetleri için ayırdığı vakit ile ilgili görüşleri, emekli olduktan sonraki süreçte hayatlarındaki değişen öğrenme faaliyeti ile ilgili görüşleri, yeni bilgi ve beceriler edinmenin hissettirdiği duygular ile ilgili görüşleri ve hayat boyu öğrenme bağlamında emekli öğretmenler için neler yapılabileceği hakkındaki tavsiye ve öneriler ile ilgili görüşleri olmak üzere toplam sekiz tema altında sunulmuştur.

Hayat boyu öğrenmenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili görüşler 6 alt tema ve 14 kodda; en son gerçekleştirilen eğitim faaliyetinin zamanı ile ilgili görüşler; 2 alt tema ve 3 kodda; faaliyetin içeriği ile ilgili görüşler 2 alt tema ve 10 kodda; kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyeti gerçekleştirmek için tercih edilen yöntemler ile ilgili görüşler 4 alt tema ve 10 kodda; emekli olduktan sonraki süreçte kişisel gelişim ve öğrenme faaliyetleri için ayrılan vakit ile ilgili görüşler 2 tema, 4 alt tema ve 7 kodda; emekli olduktan sonraki süreçte hayatlarındaki öğrenme faaliyeti ile ilgili görüşler 2 alt tema ve 6 kodda; yeni bilgi ve beceriler edinmenin hissettirdiği duygular ile ilgili görüşler 9 kodda; hayat boyu öğrenme bağlamında emekli öğretmenler için neler yapılabileceği hakkındaki tavsiye ve öneriler ile ilgili görüşler 10 kategori ve 10 kodda yapılandırılmıştır.

Hayat Boyu Öğrenmenin Kişisel Gelişime Katkısı İle İlgili Görüşler Teması

Emekli öğretmenlerin hayat boyu öğrenmenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili görüşlerin dağılımı “yeni beceriler öğrenmek”, “doğru bilgiye ulaşma ve kullanma”, “kişiler arası davranış ve iletişim”, “paylaşımcılık bilinci”, “güncel kalma” ve bilişsel ve psikolojik iyi oluş” olmak üzere 6 alt tema ve 14 kod altında yapılandırılmıştır. Hayat boyu öğrenmenin kişisel gelişime katkısına dair görüşler tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Hayat boyu öğrenmenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili görüşlerin dağılımı

<u>Temalar</u>	<u>Alt temalar</u>	<u>Kodlar</u>	<u>f</u>
Kişisel gelişime katkısı	Yeni beceriler öğrenmek	Nakış	1
		Tel kırma	1
		Dikiş	1
		Yemek kültürü	1
		Bilgisayar kullanımı	1
	Doğru bilgiye ulaşma ve kullanma	Çocuk beslenmesi	1
		Sağlıklı kalmak	1
		Mesleki bilgiye ulaşmak	1
	Kişilerarası davranış ve iletişim	Genç nesillere uyum	1
		Sosyalleşme	3
		Kendini ifade etme	1
	Paylaşımcılık bilinci	Bilgi ve tecrübeyi yaymak	2
	Güncel kalma	Çağa uymak	1
	Bilişsel ve psikolojik iyi oluş	Dinç tutma	1
Muhakeme yeteneği		1	
Toplam	6	15	18

Emekli öğretmenler tarafından hayat boyu öğrenmenin kişisel gelişime katkısının yeni beceriler öğrenme ile ilgili görüşler el işi öğrenmek, yemek kültürü öğrenmek, bilgisayar kullanımını öğrenmek şeklinde belirtilmiştir. Emekli öğretmenler kodlar içinde en fazla el işi öğrenmek kodunu vurgulamıştır(f:3). Doğru bilgiye ulaşma ve kullanmak ile ilgili görüşler çocuk beslenmesi hakkında bilgiye ulaşmak, sağlıklı kalmak için ulaşılan bilgiler ve mesleki bilgilere erişme şeklinde belirtilmiştir. Emekli öğretmenler belirtilen üç koda da eşit olarak vurgu yapmıştır(f:1). Kişiler arası davranış ve iletişim ile ilgili görüşler, genç nesillere

uyum sağlamak, sosyalleşmek ve kendini ifade etmek şeklinde belirtilmiştir. Emekli öğretmenler kodlar içinde en fazla sosyalleşmek kodunu vurgulamıştır(f:3). Paylaşıcılık bilinci ile ilgili görüşler bilgi ve tecrübeyi yaymak amacıyla şeklinde belirtilmiştir. Belirtilen kodu emekli öğretmenler iki defa vurgulamıştır(f:2). Bilişsel ve psikolojik iyi oluş ile ilgili görüşler dinç kalmak ve muhakeme yeteneği şeklinde belirtilmiştir. Emekli öğretmenler belirtilen iki koda da eşit olarak vurgu yapmıştır(f:1).

Emekli öğretmenler en çok “el işi öğrenmek” (f:3) ve “sosyalleşmek” (f:3) kodlarını vurgulamıştır. El işi öğrenmek konusunda yoğunluk olmasının sebebi, kadın emekli öğretmenlerin maliyeti düşük, evde yapabilecekleri ve halk eğitim merkezlerinde eğitimi verilen bir uğraş olmasından kaynaklandığı belirtilebilir. Sosyalleşme konusunda yoğunluk olmasının sebebi, hayat boyu öğrenme ile bireylerin kendini ifade etme yeteneklerinin ve sohbet konularının çeşitliliğinin artması olarak belirtilebilir.

Yeni beceriler öğrenmek kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Mesela ben nakış işlemeyi bilmezdim. Emekli oldum dedim ki nasıl vakit geçireyim? Gideyim halk eğitim kursuna. Onu öğreniyim. Tel kırma öğrenelim. Onu öğrendim.” (EÖ6)

“Şöyle söyleyeyim, mesela ben ee emekli ee olduğum sene bilgisayarla ilgili çok bir bilgim çok yoktu. Gençlerle çalıştığım süre ee özel okulda, onlardan bilgisayarın, işte bu bilgisayarı kullanma teknolojiyi kullanmayı onlardan çok daha iyi öğrendim.” (EÖ7)

Doğru bilgiye ulaşmak kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Hayatımızın her konusunda yarar sağlıyor. Yaşamamızda yarar sağlıyor. Mesel.. örnek verelim. Tıbbi bir terimi öğrendiğinde nasıl hasta olmayacağını öğreneceksin. Yani, imm.. Mutlaka hayatına dokunacak o senin. Yeni bir şey öğrenmenin insana zararı değil sürekli faydası olur.” (EÖ7)

“Mesela ne gibi; diyor ki kadın ben çocuğumu nasıl besleyeceğimi doktorumdan öğrendim. Evdeki büyüklerin bana öğrettiği yanlışmış diyor.” (EÖ6)

Kişiler arası iletişim kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Yani kendini geliştirmede, kendini yetiştirmede. İt, toplumda. Yani değil mi kaynaşmada?” (EÖ9)

“Kendi ifade edebilmekte, her alanda. Sınırı yok bunun.” (EÖ9)

Paylaşıcılık bilinci kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Öğrendiğimiz bilgileri böyle bir aile ortamında ya da oturduğumuz ortamlarda aktarmayı öğrendik. Aktarıyoruz. Emekli olduğumuz halde halen daha okulla ilgili, bilgiyle ilgili sorular sorulur bize, gittiğimiz yerlerde. Elimizden geldiği kadar onlara yardımcı oluyoruz.” (EÖ6)

Güncel kalma kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Çağa uydurur, sosyal yapar. Her konu hakkında konuşacak bir şeyin olur. Konu hakkında bir fikrin olur.” (EÖ1)

Bilişsel ve psikolojik iyi oluş kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Tabii beşikten mezara kadar. Tabii. Şey var. İnsanları dinç tutar. Beyin gücünü devam ettirir. Muhakemeyi devam ettirebilir.” (EÖ5)

En Son Gerçekleştirilen Eğitim Faaliyetin Zamanı Teması

Emekli öğretmenlerin en son gerçekleştirdiği eğitim faaliyetinin zamanı ile ilgili görüşlerin dağılımı “hala devam eden” ve “son 10 yıl içinde” olmak üzere 2 alt tema ve 3 kod altında yapılandırılmıştır. En son gerçekleştirilen eğitim faaliyetinin zamanı ile ilgili görüşler tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. En son gerçekleştirilen eğitim faaliyetinin zamanı ile ilgili görüşlerin dağılımı

Temalar	Alt temalar	Kodlar	f
En son gerçekleştirilen eğitim faaliyetinin zamanı ile ilgili görüşlerin dağılımı	Hala devam eden	Nakış	1
	Son on sene içinde tamamlanmış	Ziraat uğraşı	1
		Eğitime teşvik çalışması	1
Toplam	2	3	3

Emekli öğretmenler tarafından eğitim faaliyetlerinin hala devam ettiğine dair görüşler nakış, ziraat uğraşı şeklinde belirtilmiştir. Emekli öğretmenler belirtilen iki koda da eşit olarak vurgu yapmıştır(f:1). Emekli öğretmenlerin son on sene içinde tamamlanmış olduğu uğraşlara dair görüş eğitime teşvik çalışması şeklinde belirtilmiştir. Bir emekli öğretmen belirtilen bu koda vurgu yapmıştır(f:1).

Emekli öğretmenlerin sadece “nakış” (f:1) ve “ziraat uğraşı” (f:1) olmak üzere sadece iki devam eden uğraş belirtmesi emekli öğretmenlerin eğitim faaliyetleri konusunda katılımcı olmadıkları veya eğitime vakit ayırmadıkları olarak yorumlanabilir.

Katılımcıların en son gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetleri hakkında net bir tarih verememeleri, verilen cevapların kesinlik içermemesi sebebi ile edinilen verilerin tamamının kodlanması uygun bulunmamıştır.

Hala devam eden eğitim faaliyetleri kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“En son işte şeylere gidiyorum eeee halk eğitimin açtığı kurslara katılıyorum. Orada işte el işi, nakış bu tür şeylere gidiyordum. Eeee orada birtakım şeyler yapmaya çalışıyorum. Kendimle ilgili öğrenme amaçlı bunları yapıyorum.” (EÖ7)

“Eğitim faaliyeti.. biz tarımla uğraştığım için, ben şöyle emekliyim. Tarımla uğraştığım için ee aşılama faaliyetleri yaptık. Öğretmen, yine öğretmen arkadaşımız, hala çalışanlar var içimizde. Ee, aşılama faaliyetlerini kendi aramızda yaptık. Ve çok yeni şeyler öğrendik bu yaşımızdan sonra. Ağaçlarda aşılama nasıl yapacağını öğrendik. Aşı yaparsak nasıl çok verim alırız onu öğrendik. Bunun yanında tarım ilaçlarının çevremize nasıl zarar verdiğini keşfettik, öğrendik. Ve artı o ilaçları kullanmadan nasıl tarımı idam ettireceğimizin de çarelerini bulduk. Bu 10 seneden başladı bugüne kadar. Bugün de hala sürüyor.” (EÖ8)

Son on sene içinde tamamlanmış eğitim faaliyetleri kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Daha sonra da bir köye gittim. Buradan giden bir grupla. Atatürk Düşünce Derneği’ni insanları da vardı içinde. Onlarla da okumanın önemini anlattım. Okuyup tahsil yapmanın, üniversite hayatının, üniversite bitirmenin. Sonuçta ne olacağını, kariyerlerin ne olabileceğini. O amaçla götürülmüştüm zaten. O hatta neydi köyün adı. Hatta makaracı köyüne gitmiştim. Bu altı sene oldu.” (EÖ6)

En Son Gerçekleştirilen Eğitim Faaliyetin İçeriği Teması

Emekli öğretmenlerin en son gerçekleştirdiği eğitim faaliyetinin içeriği ile ilgili görüşlerinin dağılımı “bireyin kendisi için gerçekleştirdiği” ve “bireyin başkası için gerçekleştirdiği” olmak üzere 2 alt tema ve 3 kod altında yapılandırılmıştır. En son gerçekleştirilen eğitim faaliyetinin içeriği ile ilgili görüşler tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. En son gerçekleştirilen eğitim faaliyetinin içeriği ile ilgili görüşlerinin dağılımı

Temalar	Alt temalar	Kodlar	f
En son gerçekleştirilen faaliyetin içeriği ile ilgili görüşler	Bireyin kendisi için gerçekleştirdiği	Resim kursu	1
		Bilgisayar kursu	1
		İngilizce kursu	1
		Ziraat uğraşı	1
		Nakış	1
	Bireyin başkası için gerçekleştirdiği	Kız öğrencilerin eğitime erişimi için çalışmalar	1
		Ev hanımlarını bilinçlendirme çalışmaları	1
		Ebeveynlik eğitimi	1
		Okul derslerine yardımcı olmak	4
		Eğitime teşvik etmek	1
Toplam	2	10	13

Emekli öğretmenler tarafından en son gerçekleştirilen bireyin kendisi için gerçekleştirdiği eğitim faaliyetlerinin içeriğine dair görüşler eğitici kurslar ve ziraat uğraşı şeklinde belirtilmiştir. Emekli öğretmenler belirtilen kodlar arasında en çok eğitici kurslar koduna vurgu yapmıştır(f:4). Emekli öğretmenler tarafından en son gerçekleştirilen bireyin başkası için gerçekleştirdiği eğitim faaliyetlerinin içeriğine dair görüşler kız öğrencilerin eğitime erişimi için çalışmalar, en hanımlarını bilinçlendirme çalışmaları, ebeveynlik eğitimi, okul derslerine yardımcı olmak ve eğitime teşvik etmek şeklinde belirtilmiştir. Emekli öğretmenler belirtilen kodlar arasında okul derslerine yardımcı olmak koduna vurgu yapmıştır(f:4).

Emekli öğretmenlerin kendileri için gerçekleştirdiği eğitim faaliyeti içeriği olarak eğitici kurslar kodunu vurgulaması (f:4), eğitimi veren kurslardan haberdar olabildiklerini ve katılımcılık gösterdikleri şeklinde yorumlanabilir. Emekli öğretmenlerin başkaları için gerçekleştirdiği eğitim faaliyeti içeriği olarak okul derslerine yardımcı olmak kodunu vurgulaması (f:4) emekli öğretmenlerin hala öğretmenlik vasıflarını gerçekleştirme arzusunda oldukları, bu istekle çevresindeki insanlara ve yakınlarına ders konularında yardımcı oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Bireyin kendisi için gerçekleştirdiği eğitim faaliyetleri kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Ben emekli olduktan sonra Halk Eğitim'in çeşitli kurslarına gittim. Resim kursuna gittim. Bilgisayar kursuna gittim. İngilizce kursuna gittim.” (EÖ3)

Bireyin başkası için gerçekleştirdiği eğitim faaliyetleri kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Onun dışında genellikle şu mahalle kültürü içinde gelişen çalışmalarla oluyor ya da... “ (EÖ2)

“En son ders vermiştim emekli olduktan sonra. Birkaç öğrencim vardı. Onlara ders verdim. Sosyal bilgiler, matematik, fen derslerini vermiştim. Yani yine öğretmeyle alakalıydı. Daha sonra da bir köye gittim. Buradan giden bir grupla. Atatürk Düşünce Derneği'ni insanları da vardı içinde. Onlarla da okumanın önemini anlattım. Okuyup tahsil yapmanın, üniversite hayatının, üniversite bitirmenin. Sonuçta ne olacağını, kariyerlerin ne olabileceğini. O amaçla götürülmüşüm zaten.” (EÖ6)

Kişisel Gelişimi Sağlama ve Öğrenme Faaliyeti Gerçekleştirmek İçin Tercih Edilen Yöntemler Teması

Emekli öğretmenlerin kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyeti gerçekleştirmek için tercih ettiği yöntemler ile ilgili görüşlerin dağılımı “okuma araştırma ile”, “tv programları”, “fiziksel olarak katılan aktiviteler ile”, “iletişim kurarak” olmak üzere 4 alt tema ve 10 kod altında yapılandırılmıştır. Hayat boyu öğrenmenin kişisel gelişime katkısına dair görüşler tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyeti gerçekleştirmek için tercih edilen yöntemler ile ilgili görüşlerin dağılımı

Temalar	Alt temalar	Kodlar	f
Kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyeti gerçekleştirmek için tercih edilen yöntemle	Okuma - araştırma ile	Yazılı haber kaynağı takibi	2
		Haber bültenleri	6
		İnternet araştırması	1
	TV programları	Açık oturum programları	2
		Haber bültenleri	1
	Kitap okuyarak	Genç nesillere uyum	1
		Sosyalleşme	3
		Kendini ifade etme	1
	Fiziksel katılımlı faaliyetler ile	Dernek çalışmaları	1
		Halk eğitim kursları	2
		Geziler	2
	İletişim kurarak	Genç nesiller ile	3
		Eski meslektaşları ile	1
		Sosyal çevresi ile	1
Toplam	5	14	27

Emekli öğretmenler tarafından kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyetleri gerçekleştirmek için tercih edilen okuma-araştırma faaliyetlerine ilişkin görüşler yazılı haber kaynağı okuyarak, kitap okuyarak, internet araştırması yaparak şeklinde belirtilmiştir. Emekli öğretmenler belirtilen kodlar arasında en çok kitap okuyarak koduna vurgu yapmıştır(f:6). Emekli öğretmenler tarafından kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyetleri gerçekleştirmek için tercih edilen TV programları izlemeye ilişkin görüşler açık oturum programları izlemek ve haber bültenleri izlemek şeklinde belirtilmiştir. Emekli öğretmenler belirtilen kodlar arasında en çok açık oturum programları izlemek koduna vurgu yapmıştır(f:2). Emekli öğretmenler tarafından kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyetleri gerçekleştirmek için tercih edilen fiziksel katılımlı faaliyetlere ilişkin görüşler dernek çalışmaları, halk eğitim kursları ve geziler şeklinde belirtilmiştir. Emekli öğretmenler belirtilen kodlar arasında en çok halk eğitim kursları ve geziler kodlarına vurgu yapmıştır(f:2). Emekli öğretmenler tarafından kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyetleri gerçekleştirmek için tercih edilen iletişim kurmaya ilişkin görüşler genç nesiller ile iletişim kurmak, eski meslektaşları ile iletişim kurmak ve sosyal çevre ile iletişim kurmak şeklinde belirtilmiştir. Emekli öğretmenler belirtilen kodlar arasında en çok genç nesiller ile iletişim kurmak koduna vurgu yapmıştır(f:2).

Emekli öğretmenlerin kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyetleri gerçekleştirmek için tercih edilen yöntemlere ilişkin kitap okuma kodunu vurgulaması (f:6), öğretmenlerin mesleklerinden emekli olduktan sonra da okuma alışkanlıklarını kaybetmediklerini ve kitap okumayı internet araştırması yapmaya nazaran (f:1) daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Bununla ilgili jenerasyon farkı ile gelişen teknolojiye uyum sağlayamadıkları ve eski yöntemler ile kişisel gelişim ihtiyaçlarını karşıladıkları yorumu yapılabilir.

Kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyeti gerçekleştirmek için tercih edilen okuma- araştırma kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Günlük, günlük eea hayatımda kitap okurum. Günlük basını takip ederim.” (EÖ8)

“Merak ettiğim o yerlerle ilgili kitaplar araştırırım, okurum, hani bunlarla kendimi geliştirmeye çalışıyorum.” (EÖ7)

Kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyeti gerçekleştirmek için tercih edilen tv programları kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“...eeee televizyonu izliyorum haberleri çok iyi izlerim.” (EÖ7)

“...ee bir de televizyonda daha çok yorumları hani hani şey oturumlar var, yorumlar var. Onları çok takip ediyorum.” (EÖ9)

Kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyeti gerçekleştirmek için tercih edilen fiziksel katılımlı faaliyetlerle kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Bunun gibi ya da sivil toplum kuruluşları içinde dernek çalışmaları da varsa onu da öyle sayıyorum ve ona da katılıyorum.” (EÖ2)

“... Halk Eğitim'deki kurslara gittim..” (EÖ3)

Kişisel gelişimi sağlama ve öğrenme faaliyeti gerçekleştirmek için tercih edilen iletişim kurarak kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Genç nesillerle oturmaya çalışıp onların fikrini alıp kendimi onlardan soyutlamamaya çalışırım. Onlarla bir uyum olsun hani. Kendimi toplumdaki dışlamamak için topluma yönelik bir şeyler yapmaya çalıştım.” (EÖ5)

“Şu anda çalışanlarla diyalog halindeyiz. Çalıştığımız daha önceki arkadaşlarımızla diyalog halindeyiz. İletişim diyelim” (EÖ5)

Emekli Olduktan Sonraki Süreçte Kişisel Gelişim ve Öğrenme Faaliyetleri İçin Ayrılan Vakit Teması

Emekli öğretmenlerin emekli olduktan sonraki süreçte kişisel gelişim ve öğrenme faaliyetleri için ayrılan vakit ile ilgili görüşlerin dağılımı “süre ayırma nedenleri” ve “süre ayıramama nedenleri” olmak üzere 2 temada, “üretmeye devam etme”, “toplumsal sorunlarla ilgilenme”, “öğrenme isteğini gerçekleştirme”, “ailevi problemler” olmak üzere dört alt tema ve altı kod altında yapılandırılmıştır. Emekli olduktan sonra süreçte kişisel gelişim ve öğrenme faaliyetleri için ayrılan vakit ile ilgili görüşler tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Emekli olduktan sonra süreçte kişisel gelişim ve öğrenme faaliyetleri için ayrılan vakit ile ilgili görüşlerin dağılımı

Temalar	Alt temalar	Kodlar	f
Kişisel gelişim ve öğrenme faaliyetleri vakit ayırma nedenleri	Üretmeye devam etmek	Akademik içerik	1
	Toplumsal sorunlarla ilgilenme	Siyasi parti üyeliği	1
Kişisel gelişim ve öğrenme faaliyetleri vakit ayıramama nedenleri	Öğrenme isteğini gerçekleştirme	Kitap okumak	1
		Geziler	3
		Televizyon izlemek	1
	Ailevi problemler	Sağlık problemleri	3
		Torun bakımı	1
Toplam	4	7	11

Emekli öğretmenlerden, emekli olduktan sonra kişisel gelişim ve öğrenme faaliyetleri için yeterli vakti ayırabildiğini düşünenler; üretmeye devam etmek alt teması içerisinde akademik içerik üretme, toplumsal sorunlarla ilgilenmek alt teması içerisinde siyasi partilere üye olma ve öğrenme isteklerini gerçekleştirme alt temasında kitap okuma, geziler yapma ve televizyon izleme olarak görüşlerini bildirmişlerdir. Kişisel gelişim ve öğrenme için ayrılan vakit kodlarından en çok gezi koduna vurgu yapılmıştır(f:3). Emekli öğretmenler ‘televizyon izlemek’ cevabıyla haberleri takip etme, açık oturum ve tartışma programı gibi bilgilendirici programları izlemekten bahsetmektedirler. Bir atılımcı ayırdığı vaktin değişken olduğunu, bir

gün fazla bir gün az belki de hiç vakit ayırmadığımı bu yüzden bir genelleme yapamayacağımı ifade etmiştir. Kişisel gelişim ve öğrenme faaliyetlerine vakit ayıramama durumları ailevi problemler adı altında incelendiğinde bu alt temanın kodları sağlık problemleri ve torun bakımı şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcıların görüşleri en çok sağlık problemleri çatısında toplanmıştır(f:3). Bu sağlık problemleri eşinin ve çocuğunun sağlık problemi olmakla beraber katılımcının kendi yaşadığı sağlık problemi de etken olmuştur.

Emekli olduktan sonra süreçte kişisel gelişim ve öğrenme faaliyetleri için ayrılan vaktin yeterli olduğu ile ilgili görüşlere ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Tabi zaman zaman belki aksaklıklar olabilir ama zaman ayırdığımı şöyle düşünüyorum. Çünkü araştırma inceleme kaynaklarımı yine okuyorum. Gerekli gördüğümde topladığımda yazılarımı belli yerel gazetelere makalelerimi yazıyorum...”(EÖ2)

“Evet ayırdım, emekli olduktan sonra kitap okumak, tarım yapmak ve televizyon programlarını izlemek için daha çok zamanım oldu.”(EÖ8)

Emekli olduktan sonra süreçte kişisel gelişim ve öğrenme faaliyetleri için ayrılan vaktin yeterli olmadığı ile ilgili görüşlere ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Yani çok yeteri kadar ayırdığımı düşünemiyorum. Çünkü çocuğumun bakımı da var. Rahatsız bir çocuğum var. O yüzden elimden geldiği kadar yapıyorum ama çok vakit ayırabildiğimi düşünmüyorum. Ayırmak isterim de ayıramıyorum. Öyle diyelim.”(EÖ2)

“Yani şu bir pandemiden çıktık, biz yani tam emekli olduğumuz sürede şöyle eşim bayağı bir yakalandı bu koronaya. Otuz üç gün yoğun bakımda ha kaldı. Kendimize öyle geledik yani. Toparlanamadık. Ooo ondan sonra onu bir hastalığı zor bir süreçti bizim için yani...”(EÖ9)

Emekli Olduktan Sonraki Süreçte Hayatınızdaki Öğrenme Faaliyeti ile İlgili Değişimler Teması

Emekli olduktan sonraki süreçte hayatınızda öğrenme faaliyeti ile ilgili değişim ilgili görüşlerin dağılımı “olumlu değişiklik” ve “olumsuz değişiklik” olmak üzere 2 alt tema ve 6 kod altında yapılandırılmıştır. Emekli olduktan sonraki süreçte hayatınızda öğrenme faaliyeti ile ilgili değişim ilgili görüşler tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Emekli öğretmenlerin emekli olduktan sonraki süreçte hayatlarında oluşan öğrenme faaliyeti değişimi ile ilgili görüşlerin dağılımı

Temalar	Alt temalar	Kodlar	f
Emekli olduktan sonraki süreçte hayatlarında oluşan öğrenme faaliyeti değişimi	Olumlu değişiklik	Okumaya daha fazla zaman ayırmak	4
		Etkinliklere katılmak	3
		Matematik öğrenmeye vakit bulmak	1
	Olumsuz değişiklik	Verimsizleşme	1
		Zaman yönetimi sorunu	1
		Meslek dışında kalmak	1
Toplam	2	6	11

Emekli olduktan sonraki süreçte öğrenme faaliyetlerindeki olumlu değişimleri; okumaya daha fazla zaman ayırma, etkinliklere katılma ve matematik öğrenmeye vakit ayırma şeklinde kodlanmıştır. Emekli öğretmenlerin fikir birliği içerisinde oldukları olumlu değişikliğin okumaya daha fazla zaman ayırabilmeleri olmuştur(f:4). Katılımcıların olumlu değişiklik olarak etkinliklere katılma yoğunluklarının da fazla olduğu söylenebilir(f:3). Emekli olduktan sonraki süreçte öğrenme faaliyetlerindeki olumsuz değişimleri; verimsizleşme, zaman yönetimi sorunu ve meslek dışında kalmak olarak ifade etmişlerdir.

Emekli öğretmenlerin emekli olduktan sonraki süreçte hayatlarında oluşan öğrenme faaliyeti değişimi kategorisine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Karşılaştırsak elbet oldu şimdi emekli bir öğretmenim ama aynı zamanda da bir anneyim çocuklarımın eğitim çalışmalarıyla ilgili sürekli yoğun bir tempoyla koşturmak vardı. Onlar evdeyken yine aynıydı. Fakat şimdi, şu anda il dışında hatta ülke dışında olduklarından dolayı zaman yönetimi konusunda yani yeni programa adapte olma konusunda şu anda yine sorunlar var benim açımdan yeni bir planlamaya geçmem gerekiyor.”(EÖ2)

“Daha çok kitap okuma imkanı buldum. Zamanım çok olduğu için. İii, daha çok araştırma imkanı buldum. Sosyal faaliyetlere katılma, ee çalışma hayatımdan daha çok oldu. Verilen toplantılar, işte.. eğitim seminerleri, birkaç seminere katıldım.”(EÖ8)

“Bana bir zor geldi. Ben okulda olmayı çok seviyordum. Yani çocuklarla haşır neşir olmayı.. Birden kendini bir boşluğa düşmek gibi oldu ilk başta ondan sonra ne yaptım biliyor musun? Lise matematiği. Matematiği çok severim. Lise matematiklerini. Şey matematiklerini aldım önüme. Yani matematik çözmeye başladım.”(EÖ9)

Yeni Bilgi ve Beceriler Edinmenin Hissettirdiği Duygular Teması

Emekli öğretmenlere yeni bilgi ve beceriler edinmenin hissettirdiği duygular ile ilgili görüşlerin dağılımı 9 kod altında yapılandırılmıştır. Yeni bilgi ve beceriler edinmenin hissettirdiği duygular ile ilgili görüşler tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Yeni bilgi ve beceriler edinmenin hissettirdiği duygular ile ilgili görüşlerin dağılımı

Temalar	Kodlar	f
Yeni bilgi ve beceriler edinmenin hissettirdiği duygular	Genç olma hissi	2
	Yeterlilik	1
	Mutluluk	5
	Özgüvenli olmak	1
	Yaşama sevinci	1
	Zindelik	2
	Huzur	1
	Motive olma	2
Toplam	8	15

Emekli öğretmenler yeni bilgi ve beceri edinmenin hissettirdiği duyguları ile ilgili görüşleri; genç olma hissi, yeterlilik hissi, mutluluk, özgüvenli olmak, yaşama sevinci, zindelik, huzur ve motive olma şeklinde kodlanmıştır. Katılımcıların cevapları arasında en çok hissedilen duygunun mutluluk olduğu söylenebilir (f:5). Katılımcıların görüşlerinden genç olma, zindelik ve motive olma duyguları aynı yoğunlukla çıkmıştır(f:2).

Yeni bilgi ve beceriler edinmenin hissettirdiği duygular ile ilgili görüşlerine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“...kendinizi daha yeterli ve mutlu hissediyorsunuz.”(EÖ2)

“Yaşama sevincimi geliştiriyor. Güçlendiriyor...”(EÖ4)

“İnsanın kendine daha çok güveni oluyor tabii. Güven geliyor...”(EÖ3)

“Yeni bir şey öğrenmek dinç tutar sizi.”(EÖ5)

“...daha gençleştiriyor diyebilirim. Beni dinçleştiriyor. Mesela öğrendiğim, bilmeden öğrendiğim yeni şeyleri, bilmediğim halde öğrendiğim yeni şeyler olunca, ben de bir mutluluk oluyor. Muthiş bir mutluluk oluyor. Ve o arzu da insanı kamçılıyor biliyor musunuz? Yeni, daha başka şeyler öğrenmek için...”(EÖ9)

“Huzur buluyorum, mutlu oluyorum. Bir şeyler, yeni yeni şeyler öğrenmek ee ufkumu açıyor.”(EÖ7)

Hayat Boyu Öğrenme Bağlamında Öğretmenler İçin Neler Yapılabilir Hakkındaki Tavsiye ve Öneriler Teması

Emekli öğretmenler ile ilgili hayat boyu öğrenme bağlamında için neler yapılabileceği biliniyor hakkındaki tavsiye ve öneriler ile ilgili görüşlerin dağılımı 9 kod altında yapılandırılmıştır. Hayat boyu öğrenme bağlamında öğretmenler için neler yapılabileceği biliniyor hakkındaki tavsiye ve öneriler ile ilgili görüşler tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Hayat boyu öğrenme bağlamında öğretmenler için neler yapılabileceği biliniyor hakkındaki tavsiye ve öneriler ile ilgili görüşlerin dağılımı

Temalar	Kodlar	f
Yeni bilgi ve beceriler edinmenin hissettirdiği duygular	Etüt Merkezi	1
	Dernek	1
	Kurma	
	Lokal açma	1
	Danışmanlık Hizmeti	1
	Gezi Turları	1
	Kültür Merkezi	1
Toplam	6	6

Hayat boyu öğrenme bağlamında öğretmenler için neler yapılabileceğine verilen cevaplar etüt merkezi açma, dernek kurma, lokal açma, danışmanlık hizmeti, gezi turları ve kültür merkezi açma şeklinde 6 kodda belirtilmiştir.

Hayat boyu öğrenme bağlamında öğretmenler için neler yapılabileceği ile ilgili görüşlerine ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda şu şekilde belirtilmiştir;

“Öğretmenler bir etüt merkezi gibi bir şey açıp, bir boş bir alana ya da bir evin alt katı gibi bir yere zor öğrenen, okulda tam öğrenemeyen, çocuklara bir okuma salonu açılabilir. Bir etüt salonu açılabilir. Orada her öğretmen hem orada buluşur. Hem bir şeyler öğrenir hem körelmemiş olur. Hem de çocuklara faydalı olduğunda mutlu olur. Bunları ücret karşılığı değil. Kendi sosyal yaşantısı olarak haftada bir gün gruplar halinde oraya gidilebilir...”(EÖ1)

“...Bir çok kentte gidiyoruz, geziyoruz ve görüyoruz kendi bölgemiz için baktığımızda genel olarak sadece emekliler için Bartın’da yapılan bir çalışma var. Oysa bütün Türkiye genelinde bu olması lazım. Emeklilik demek âtil kalmak anlamında değil, tamamen deneyimler ve kazanımlar var, birikimler var. Hepsi danışmanlık kapasitesi verebilecek kapasitede öğretmenler. Rehber olabilecek konumda öğretmenler ama bunun için hiçbir merkez oluşturulmadı. Örneğin illa bir emekliler evi gibi değil bir kültür merkezi olmalı. Bütün emeklilerin orada toplandığı çalışmalarını bilgilerini paylaştığı yeni yetişecek eğitimcilere destek vermek amaçlı, gençlere gerekirse kariyer günleri içinde eğitim yapmaları gerekir...”(EÖ2)

“Yani onları bazı günlerde böyle etkinlik için veya herhangi bir proje üzerinde bilgilerini almak için başvurulabilir eğitimlerle alakalı. Deneyimlerden faydalanabilirler.”(EÖ3)

...gezi turları düzenlenebilir, emekli öğretmenlerin bir araya gelebileceği bir mekan oluşturulabilir. Her ne kadar Amasra’da öğretmenevi varsa da öğretmenevi normal ticarethaneye dönüşmüş, öğretmen dışında herkesin geldiği bir yer olmuş. Ama bu şekilde bir organizasyon yapıp emekli öğretmenleri bir araya getirecek onları hoşça vakit geçirebilecekleri sohbet edebilecekleri değişik aktivitelerde bulunabilecekleri bir mekan oluşturulabilir. Hayat boyu öğrenme faaliyetleri de bunun içerisinde olur...(EÖ4)

“Valla her eee büyük ya da küçük yerlerde emekli öğretmenlerle ilgili böyle bir dernek, bir kuruluşlar yapılabilir. Zaman içinde onlara yeni gelişimlerden bilgiler aktarılabilir. Bilgilerine başvurulabilir.”(EÖ6)

...mesela ben öğretmenim ben ne yapabilirim.. ben.. ee.. köyde veya bir çevredeki toplumlarda okuma yazma gibi diğer faaliyetlerde de faydalı olabilir. Eğer sağlığım yerindeyse. Onun için eii, insanları sürekli faal tutmak lazım...(EÖ8)

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada Bartın'ın Amasra ilçesinde ikamet eden emekli öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kavramı hakkındaki tutumları araştırılmış, araştırma örneklemini 10 emekli öğretmen oluşturmuştur. Emekli öğretmenlere, hayat boyu öğrenme kavramı ve gerçekleştirdikleri hayat boyut öğrenme faaliyetleri bağlamında yedi sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular; görüşme yapılan emekli öğretmenlerin hepsinin HBÖ kavramı hakkında bilgi sahibi olduğu sonucunu göstermektedir. Yapılan görüşmeler sırasında katılımcıların çoğu hayat boyu öğrenme kavramını açıklarken 'beşikten mezara öğrenme' ifadesine değinmiştir. Katılımcılar arasında yeni bilgi ve beceriler öğrenmenin katkı boyutu için en çok sosyalleşme cevabı verilmiştir. Buradan yola çıkarak emekli öğretmenlerin sosyalleşme ihtiyaçları olduğunu söylemek mümkündür. Katılımcılar öğrenme faaliyetleri genel olarak yeni beceriler öğrenmek ve kişiler arası iletişimi güçlü tutmak için yapmaktadır. Kişisel arası iletişimden kasıt hem akranlarıyla sohbet içerisinde olmak hem de yeni nesiller ile muhabbet kurup onlar sayesinde kedilerini daha dinç, zinde hissetmek isteğidir. Genç nesiller ile iletişim, muhabbet içerisinde olduklarında kendilerini daha genç ve çağa uyum sağlayan kişiler olarak görmektedirler.

Araştırmaya katılan emekli öğretmenlerin emeklilik dönemlerinde yaptıkları eğitim öğretim faaliyetlerine bakıldığında başkaları için yaptıkları eğitim faaliyetlerinin (öğrencilerin okul derslerine yardımcı olma gibi), kendileri için yaptıkları eğitim faaliyetlerinden daha fazla olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak emeklilik döneminde dahi öğretmenlerin bilgi ve deneyimlerini paylaştıklarını ve rehberlik ettiklerini söylemek mümkündür. Katılımcıların yarsından çoğu yeni bilgiler öğrenmek kişisel gelişimlerini arttırmak için kitap okuduklarını belirtmişlerdir. İstisnasız her katılımcı kitap okumaktan keyif aldığını ve kitap okumanın önemini belirtmişlerdir. Bunun dışında internet kaynaklarını da kullandıklarını belirtilen katılımcılar için çağımızın modern yöntemlerini de kullanabildiklerini söylemek mümkündür. Televizyon seyretme yoluyla da bilgi ve kişisel gelişimlerini arttırdıklarını söyleyen katılımcılar özellikle haber bültenlerini, tartışma programlarını ve açık oturumları takip ettiklerini belirtmişlerdir. Buradan emekli öğretmenlerin televizyon seyretme konusunda da bilinçli vatandaşlar oldukları sonucuna ulaşılabilmektedir.

Katılımcılar halk eğitim kurslarının emekliler için güzel bir fırsat olduğunu ve imkânlar dâhilinde bu kurslara katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan emekli olduktan sonra öğrenme faaliyetlerine ayrılan sürenin yeterli olduğunu düşünenlerin sebepleri farklılık gösterse de yeterli vakti ayıramadıklarını düşünen katılımcıların ortak nedeni yaşanan sağlık problemleridir. Emekli öğretmenlerin emekli olduktan sonraki süreçte hayatlarında oluşan öğrenme faaliyeti değişimi ile ilgili olumlu görüşlerini okumaya ve etkinliklere daha fazla zaman ayırabilme şeklinde ifade etmişlerdir. Olumsuz görüşlerde zaman yönetimi konusunda problem yaşadıklarını ve çalışma hayatından sonra kendilerini verimsiz hissetlerini belirtmişlerdir. Emekli öğretmenler yeni bilgiler, beceriler edindiklerinde mutlu olduklarını ifade etmişlerdir. İstisnasız her katılımcı emekli olmanın âtil kalmak, işi bitmiş olmak gibi anlamlara gelmediğini dile getirmişlerdir. Yine katılımcıların çoğu yıllar içerisinde edindikleri deneyimleri, tecrübeleri paylaşmak istediklerini bunun yeni yetişen eğitimciler ve öğrencilere rehberlik edeceği konusunda fikirlerini paylaşmışlardır.

Araştırma sonucunda Amasra'da yaşayan emekli öğretmenlerin hayat boyu öğrenme kapsamında sağlıkları ve imkânları el verdiğince aktif olmaya çalıştıkları söylenebilir. Kendilerini eğitim konusunda danışmanlık ve rehberlik edebilecek konumda görmektedirler. Hala daha eğitimcilik arzusunu yitirmediklerini yeni nesillere fayda sağlamak istediklerini söylemek mümkündür. Tüm bunların ışığında benzer araştırmaların emeklilerin yoğunlukta ikamet ettikleri yerlerde yapılması önerilebilir. Mutluluk ve yeterlilik konusunda öğrenmede aktif olma/olmama durumlarının karşılaştırıldığı çalışmalar yapılabilir.

Hayat boyu öğrenme bağlamında öğretmenler için neler yapılabileceğine verilen cevaplar etüt merkezi açma, dernek kurma, lokal açma, danışmanlık hizmeti, gezi turları ve kültür merkezi açma şeklinde altı koda belirtilmiştir.

Kaynaklar

- Akar, H. (2016). Durum çalışması. Ed: Saban A. ve Ersoy A. *Eğitimde Nitel araştırma desenleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 1-9.
- Balçı, A. (2013). Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler. Ankara: Pegem A.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Dalaman, F., & Kara, A. (2021). Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğrenmeye ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Dergipark*, s. 1572-1601.
- Doğan S., Çalışkan Toyoğlu A., (2019). Okullarda Hayat Boyu Öğrenme Kültürü Ölçeği (OHBÖKÖ): Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(28).
- Emeklilik Kavramı. (2022). From <https://sgk.gov.tr/Content/Post/c48be498-1e9c-4465-b7cd-fdfe15784589/Emekli-Kavrami-2022-05-15-05-14-44>
- Erol, S. (2011). Yaşlılık Sigortası ve Emeklilik Yaşı Tartışması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 40-65.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri* (11.Baskı). Ankara: Tek Işık Web Ofset.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtı. Ankara.
- Kaya, H.E. (2016). *Yaşam Boyu Yetişkin Eğitimi*. Nobel Akademik Yayıncılık. Ankara.
- Kılavuz, M. A. (2002). Emeklilik Döneminde Çalışma, Boş Zaman ve Din Eğitimi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 71-86.
- Kurt, E., Arslan, N., & Cevher, T. Y. (2019). Türkçe Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 152-160.
- MEB. (2000). Hayat Boyu Öğrenme. From <https://hayatboyu.meb.gov.tr/hayat-boyu-ogrenme/>
- MEB. (2018, Nisan 11). Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği. From <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24507&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- MEB. (2018). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. From https://hbogm.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=830_a
- Miles, MB., & Huberman, AM. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd edition). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Oral, B. (1997). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına ilişkin görüşleri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 4, 223.
- Samancı, O. & Ocakcı, E. (2017). Hayat Boyu Öğrenme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (24), 711-722.
- Ünal, K. & Akay, C. (2017). Öğretmenlik Mesleği ve Yaşam Boyu Öğrenme: Öğretmen Adayları Penceresinden. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (3), 821-838.

Extended Summary

Retirement can be defined as the time when individuals receive a pension after completing the working period within the time period determined by law. Since it also signifies the end of middle age and the beginning of old age, it represents an important individual and social change.

A teacher is a person who has graduated from a university's faculty of education or who has completed a bachelor's degree and has proven his/her competence by taking pedagogical formation. The teacher is the

person who provides individuals in society with the behaviors they should exhibit, and in this respect, the teacher has a great role in society.

Today, in addition to the social, cultural and scientific benefits it offers to individuals, education has become popular in terms of training qualified employees and benefiting the global and economic development process. In this new understanding, education is defined as a lifelong activity.

The addition of new social and technological developments every day has made it necessary for individuals to constantly update their knowledge. In an ever-improving economic market, individuals need to acquire new skills and develop them further in order to maintain their current working conditions. The concept of lifelong learning was born at the end of this necessity, at the end of the need for people to gain knowledge and skills or to improve their knowledge and skills.

There are studies in the literature that examine the lifelong learning attitudes of individuals, but there is no recent study on the lifelong learning attitudes of retired teachers. In this study, it is aimed to determine the views of retired teachers living in Amasra district of Bartın on lifelong learning attitudes.

The research is a qualitative study examining the lifelong learning attitudes of retired teachers living in Amasra. The sample of the study consists of 10 retired teachers living in Amasra district of Bartın.

It was concluded that all of the retired teachers interviewed in the study had knowledge about the concept of lifelong learning. During the interviews, most of the participants mentioned the expression 'learning from cradle to grave' while explaining the concept of lifelong learning. Among the participants, the most common answer for the contribution dimension of learning new knowledge and skills was socialization. Based on this, it is possible to say that retired teachers have socialization needs. When we look at the educational activities of the retired teachers who participated in the study during their retirement periods, it is seen that the educational activities they did for others (such as helping students with school lessons) were more than the educational activities they did for themselves. Based on this, it is possible to say that teachers share their knowledge and experience and provide guidance even in retirement.

When we look at the educational activities of the retired teachers who participated in the research during their retirement periods, it is seen that the educational activities they did for others (such as helping students in school lessons) were more than the educational activities they did for themselves. Based on this, it is possible to say that teachers share their knowledge and experience and provide guidance even in retirement. Participants stated that public education courses are a good opportunity for retired people and that they participate in these courses within their means. Although the reasons why the participants did not participate in lifelong learning activities varied, it was concluded that the common reason was mainly health problems.

As a result of the research, it can be said that retired teachers living in Amasra try to be as active as their health and opportunities allow within the scope of lifelong learning. They see themselves in a position to provide counseling and guidance in education. It is possible to say that they still have not lost their desire to be educators and want to benefit new generations. In the light of all these, it may be recommended to conduct similar studies in places where retirees reside in high density. Studies can be conducted comparing the states of being active / not active in learning in terms of happiness and competence.